

Vestigis de les muralles al darrere de les finques del carrer del Pont

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Carrer del Pont 37 i horts de la part del darrere orientats a migdia
Emplaçament
Alçada: A la part del darrere de les finques 33, 35, 37 i 39
575,3

Coordenades:

Latitud: 42.100769803322
Longitud: 2.2208317783196
UTM Est (X): 435573
UTM Nord (Y): 4661258

Classificació

Número de fitxa 08237 - 60
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV-XVII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La muralla es troba integrada a la part del darrere de les finques esmentades i utilitzada com a murs de contenció i de sosteniment dels horts i també de les façanes posteriors de les finques. S'hi evidencien pèrdues del material i de la calç, pedres caigudes, parts afegides, remuntes, desploms.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Sí. IPA. Núm. 23781
Generalitat i altres inventaris

Accés	Restringit
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	5614409DG3651S0001OR, 5614410DG3651S0001FR, 5614408DG3651S0001MR, 5614406DG3651S0001TR, 5614405DG3651S0001LR
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dt., 04/07/2023 - 23:48

Descripció

Es tracta d'un tram de muralles amb els vestigis d'una torre rectangular encastada al darrere de les finques núm. 35, 37, 39, 41, 43 i 45 del carrer del Pont. es tracta de murs utilitzats com a parets de sosteniment de les hortes i patis de darrere de les cases construïdes amb aparell de còdols de riu, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars. Alguns trams tenen una alçada que oscil·la des dels 2 a 3 metres d'alçada o inclús més. El tram conservat manté forats de biga i de bastida conservats, vestigis d'espitlleres paredades i també base talussada. En algun tram (finca núm. 35 del carrer del Pont l'alçada és major i es distingeix una estructura quadrangular associada a una possible torre i amb una alçada de més de 5 metres. L'aparell és de còdols de riu, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals amb les cantonades de pedra picada i desbastada. Aquest tram queda interromput a la finca núm. 33 o casa Espadaler. Es conserven uns 25 metres de longitud aproximadament. Aquests elements es poden veure des del darrere de les hortes del carrer del Pont.

Observacions:

Es tracta d'un element de notable rellevància que caldria documentar gràficament , topogràficament, realitzar sondejos i cales arqueològiques en els seus paraments i subsòl per valorar que es conserva dels antics murs i que es conserva de les reformes tardanes. També caldria protegir-lo i inventariar-lo en un catàleg de protecció del nucli antic.

Història

Les notícies més antigues les tenim en els anys 887 i 898 quan el comte Guifré el Pelós va dobat amb el consentiment del bisbe Gotmar de Vic, els delmes i les primícies de les parròquies i masos de Sta Maria i Sant Quirze, al monestir de Sant Joan de Ripoll, anomenat més tard com a Sant Joan de les Abadesses. Segons Monsalvatge el 898 el bisbe Gotmar va consagrar les esglésies de Sant Quirze i Santa Maria de Besora que l'abadessa Emma havia reedificat. Aquest fet va provocar que l'església de Sant Quirze estigués sota la jurisdicció del monestir i fos aquest mateix l'encarregat de nomenar els rectors, cobrar delmes, tributs...Aquest fet donaria origen a l'església, el cementiri i possiblement una petita sagrera organitzada als entorns dels carrers de l'església, plaça Major i carrer església tenint una forma més aviat ametllada i centralitzada al voltant de l'edifici religiós.

Temps després i en concret als anys 1262, 1263, 1372, 1402 i 1443 es documenten diversos actes de vassallatge entre els senyors de Besora i el monestir de Sant Joan en referència als tributs cobrats i la seva reconeixença i vassallatge a l'abat de Sant Joan. En els fogatges de 1372 s'esmenta la presència d'uns 25 masos i el pagament d'un seguit de tributs al monestir. No obstant això i tenint present que la vila estava en plena pesta negra havia experimentat una evolució entre el nord i el sud allargant el perímetre de l'antiga

sagrera pels extrems ja que seguia la traça de l'antic camí ral. Possiblement es desenvoluparen els eixos carrer de Torelló, carrer del Pont, carrer de la plaça i la mateixa plaça que es situà a la part central aprofitant els límits de l'antiga sagrera i esdevenint el punt neuràlgic del mercat. Per la part de llevant es formà el carrer dels Patis i tot el conjunt es va tancar darrere un recinte de muralles reforçat per torres i amb tres portals; el de Torelló a migdia, el del pont a tramuntana que comunicava amb el "mal pas" i el pont damunt del Ter erigit el segle XIV i finalment a llevant el portal de l'església. Fruït d'aquesta puixança es va erigir la casa del comú amb la llotja de comerç i segles més tard la casa de la confraria. La puixança econòmica i el poder del mercat i del comerç provocaren que algunes famílies habitessin a la plaça Major com a símbol del seu status. Val a dir que en època Carlina aquestes muralles van ser fortificades de nou. doncs segons Serrallonga (Serrallonga .ob. cit) esmenta que el 1872 *feren reunir la junta municipal per preparar la defensa malgrat que els recursos del municipi s'havien esgotat en inútils obres de fortificació ordenades per les desorganitzades tropes governamentals.*

Entre el 1401 i 1402 hi ha un cens on s'hi esmenten unes 36 famílies . El 1519 consten un total de 29 famílies i el 1553 ja n'hi ha un total de 40. Aquest increment possiblement seria provocat pel desenvolupament de les activitats tèxtils i manufactureres, l'aparició de telers, gremis i una gran quantitat de paraires. Tant és així que el 1626 hi havia un total de 493 persones. Posteriorment el 1686 Sant Quirze ja tenia 90 famílies al poble i 10 als masos. El 1741 es passà a un total de 265 cases juntament amb Montesquiu. Testimonis d'aquests afers en caldria destacar l'allargament del carrer de Torelló fins al denominat "mal pas" situat al costat del pont damunt del riu Ter i també l'aparició del carrer de les Roques. Fora d'aquest nucli hi hauria el molí vell situat a prop de la desenvocadura de la riera de la Foradada i també el molí nou o molí bataner situat a la zona de Cal Trinxet.. L'increment es reflecteix el 1782 on a sant Quirze hi havia un total de 180 cases; 515 adults i 250 menors. Finalment el cens de 1846 Sant Quirze constava de 168 famílies i 774 persones. No cal dir que la majoria de les cases eren intra muralles de manera que la imatge de la vila era similar a la d'un castell medieval degut a que havia crescut portes endins. Durant tots aquests anys s'havia aixecat l'hospital dels pobres, la casa de la confraria, la capella de la confraria i s'havia anat urbanitzant el carrer dels patis que tal i com diu el seu nom era un espai ocupat per patis i hortes de les cases amb façana al carrer del Pont.

Bibliografia

PLADEVALL I FONT, ANTONI (1972). L'antic terme feudal de Besora i les seves parròquies de Sta Maria i St. Quirze. Programa de la Festa Major. Ajuntament de Sant Quirze, 1972.

PLADEVALL I FONT, ANTONI (1995). Els mil cent anys de l'existència de Sant Quirze de Besora. Programa de la Festa Major. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

SERRALLONGA URQIDI, JOAN (1998). Sant Quirze de Besora de 1714 a l'actualitat. Elmo editorial. Ajuntament de Sant Quirze de Besorra

DDAA. (2010). Sant Quirze de Besora. El retrat. Una mirada al passat. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

AMQ- Cuaderni de liquidaciones y amillaramiento Sant Quirze de Besora 1862.

ACM: Censos 1401, 1402, 1519, 1686, 1741, 1782 i 1846

